

LUTHER MÁRTON VÉGRENDELETE

(*Fabiny Tibor* ismertetésében a reformátor testamentumának tartalma és története) Luther végrendelete magyar, német és angol nyelven 1982-ben jelent meg a reformátor születésének 500 éves évfordulója alkalmából. A reformáció kezdetének 500 éves évfordulójára a három nyelven megjelent kiadvány új formában ismét megjelent. (*Luther Kiadó*)

KEDVES MÁRTON TESTVÉR! KEDVES FERENC TESTVÉR!

Levélváltás

Ajánló: „Luther Márton reformátor és Ferenc pápa között a fiktív levélváltás történelmileg is lehetetlen. Ugyanakkor nagyon izgalmas, ha a kereszténységnek ez a két kiemelkedő egyénisége párbeszédre lép egymással.” (*Luther Kiadó*)

REFORMÁCIÓI ÁBÉCÉ 95 TÉTELBEN

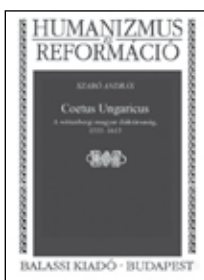
Ajánló: „Ez a kis ábécé örömteli, egyben hasznos olvasmányt ígér. A kilencvenöt példa – a szám természetesen nem véletlen – azt szeretné megmutatni, hogyan változik a világ és annak eszméi a reformációnak köszönhetően.” (*Luther Kiadó*)

A REFORMÁCIÓ ÚTJÁN NÉMETORSZÁGBAN

Luther nyomában

(Útikönyv térképmelléklettel) Ajánló: „A Luther nyomában című, ismeretterjesztő kiadvány a Reformáció 500 emlékévként idején és a későbbiekben Németországba utazók számára készült útikalauz és térkép. Célja Luther Márton életútja legfontosabb állomásainak bemutatása 1517-es színre lépésétől haláláig.” (*Luther Kiadó*)

COETUS UNGARICUS

Ajcím: A wittenbergi magyar diáktársaság, 1555–1613 (Szabó András kötete)

Ajánló: „A 16. században – hazai felsőfokú tanintézmény híján – a magyarországi protestánsok legfontosabb egyeteme a wittenbergi volt. A század végéig mintegy 1200 hallgató fordult meg itt, közülük a magyar nemzeti-ségűek a század közepén egy diáktársaság, coetus megalakítását határozták el... A könyv összefoglalja a diáktársaság történetét, s közli négyszázharminckilenc tagjának adattárát.” (*Balassi Kiadó*)

GÜLCH CSABA

A REFORMÁCIÓ 500. KÖNYVEIBŐL

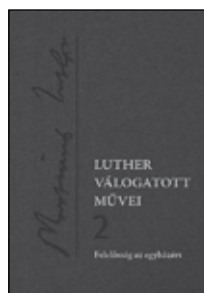
VÁLOGATÁS A 2017-ES KIADVÁNYOK GAZDAG KÍNÁLATÁBÓL

AZ EVANGÉLIKUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM OKTATÓINAK TANULMÁNYKÖTETE

Teológia és reformáció

Ajánló: „Egy ünnepi folyamatot lezáró kötetként jött létre ez a könyv abban a sorban, amelyben a kultúra (2014), az oktatás (2015) és a nemzetek (2016) után most mintegy összefoglaló negyedik viszonyozóként a reformáció maga jelenik meg a címben a teológia szava mellett.” (*Luther Kiadó*)

LUTHER VÁLOGATOTT MŰVEI 2.

Felelősség az egyházért

Ajánló: „A *Felelősség az egyházért* című kötetben azok a Luther-művek kerültek, amelyeket a szakirodalom hagyományosan főiratoknak (Hauptschriften) vagy reformiratoknak szokott nevezni. A kötetben közölt tizenöt mű közös témái a pápai és az egyházi hatalom, illetve az ezekhez tapadó visszaélések, az igaz és a hamis egyház, valamint a szentségek.” (*Luther Kiadó*)

MATRICÁS ALBUM

Luther Márton nyomában

Ajánló gyermekeknek: „Hallottál már Luther Mártonról? Hogyan lett az Ágoston rendi szerzetesből a reformáció egyházat és világot megváltoztató folyamatának elindítója? Mi mindenre kellett keresztülmennie, miközben a Szentírás igazságáért küzdött? Ez az album választ ad mindezenre, amelybe 83 féle matrica ragasztható be.” (*Luther Kiadó*)

A MÁSODIK HELVÉT HITVALLÁS MAI ÜZENETEI

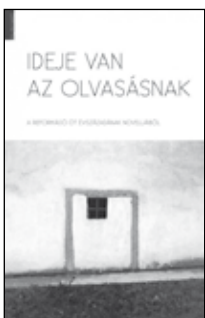
Ajánló: „A kötet szerzői a négyszázötven éves *Második Helvét Hitvallás* aktuális, inspiráló és további gondolkodásra indító témáival foglalkoznak. A 18 tanulmány négy téma köré csoportosul. A történeti rész a kutatástörténet és a mai fordítás kérdései mellett azt mutatja meg, ahogyan a hitvallás sok szálon kapcsolódik az egyetemes keresztény (katolikus) hitvallási örökséghez.” (*Kálvin Kiadó*)

TITKOK PEREMÉN

(*Szigcs Ferenc: Igehirdetések*)

Ajánló: „A prédikátor is csak a titkok peremén jár, mert a titkok az Úréi. A jó igehirdető azonban nem marad meg a felszínes gondolatoknál, hanem elmegy a titkok feltárásában ameddig lehet, s tudja, meddig lehet, s meddig szükséges. Szigcs Ferenc nemcsak tudományos teológiai munkája és oktatói tevékenysége révén ismert, hanem igehirdetőként is.” (Kálvin Kiadó)

IDEJE VAN AZ OLVASÁSNAK

A reformáció öt évszázadának novelláiból

Ajánló: „Húsz novella – húsz pillanatkép az elmúlt 500 év novellairodalmából...

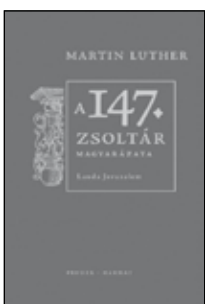
Húsz történet, amely összekapcsolhat minket a reformációval, a történelemmel, a múltunkkal, a jelenünkkel és az ezekben felfedezett »istentörténetekkel.«

(Kálvin Kiadó)

LUTHER, MARTIN: ASZTALI BESZÉLGETÉSEK

Ajánló: „A kötet egyszerre gondolkodói arckép, kor- és jellemrajz, páratlanul érdekes dokumentuma egy történelemformáló személyiség gondolkodásmódjának.” Egy lutheri mondat a könyvből: „Úgy gondolom, Istennek évente csak a verebek táplálása többé kerül a francia király egész évi jövedelménél; mit mondjunk akkor a többi teremtményről?” (Helikon Kiadó)

MARTIN LUTHER: A 147. ZSOLTÁR MAGYARÁZATA

Ajánló: „A reformáció irodalmának apró gyöngyszeme Luther 147. zsoltárhoz írt magyarázata, amely először olvasható magyar nyelven. A könyv a reformáció kezdetének 500. évfordulója alkalmából jelenik meg az évfordulóhoz illő ünnepi formában. Az 1532-ben Wittenbergben kiadott igemagyarázat ihletetten szól magabízó önteltségünkről és a mi Urunk türelméről.” (Harmat Kiadó)

CSAK KRISZTUS LÉGYEN MESTERÜNK

Ötszáz idézet Luther Márton írásaiból a reformáció 500. évfordulójára

Ajánló: „Olyanoknak ajánlják, akiknek túl vastagok Luther válogatott műveinek sorozatrészei, vagy elérhetetlen a Masznyik-kiadás, vagy nem az egyházi év szerint akarják olvasni Luthert, ahogyan azt a Jer, örvendjünk keresztyének!-kel tenné. A könyvben összegyűjtött idézetek a *Kis káté* tematikáját követik kis kiegészítésekkel.” (Evangélikus Missziói Központ – Magyar Evangélikus Rádiómisszió)

PETRŐCZI ÉVA

ÚTRAVALÓ

Christianének, Wittenbergbe

A Bugenhagen utcai terasz kéken aláhulló, növényi vízesése, a *Plumbago*, vagyis az ólomvirág, és az esti kerteden folyvást, szeliden át meg át röpködő, bolondos denevércsapat, (éppen úgy, mint Oranienbaum, a narancsok falva, meg a városi templom, s ötszáz éves barátunk, az ifjabbik Cranach!) sokáig velünk marad.

LUTHER BIZAKODÓ ÉNEKE

Magdalene Luther emlékére

Lenchen, Lenchen, kicsi lánykám, égi úton járó bárány, taníts békés búcsúzásra, angyal karján távozásra, jeges rettenet helyett.

Hogy ne félje a halált, erre tanítsd meg apád, mert Wittenberg tudora nem egyéb, mint gyöngye gyermek, végórája ha közel.

KÉKRÖPTŰ

Kékröptű wittenbergi fecskék, foltozatos fölém nyarat: igaz legyen, ha villanásnyi is, idegen, hideg ég alatt.

LYUKASÓRA OLVASÓI LAP

XXVI. évfolyam, 8 szám. 2017/8.

A szerkesztőbizottság tagjai:

Alföldy Jenő, Ágh István, Bertalan Tivadar, Czigány György, Dobai Péter, Gyulai Líviusz, Iancu Laura, Kalász Márton, Pröhle Gergely, Rózsássy Barbara, Szakonyi Károly, Tóth Éva

Főszerkesztő: Sággy Ildikó

Főmunkatárs: Szakonyi Károly

Művészeti vezető: Kő Pál

Művészeti szerkesztő: Réti Attila

Olvasószerkesztő: Pécsi Tibor

Rovatvezető: Ughy Szabina

Titkárságvezető: Óri-Kiss Gyöngyi

Szerkesztőségi postacím:

1052 Budapest, Városház u. 7., fsz. 15.

Telefon: 233-6951.

Mobil: 06-20-465-9232.

E-mail: iroegy@gmail.com.

Kiadja: Magyar Írók Egyesülete

Elnök, kiadóigazgató: Szakonyi Károly

Nyomdai kivitelezés:

Pharma-Press Kft.

1037 Budapest, Vörösvári út 119–121.

Felelős vezető: Dávid Ábel Dániel

Terjeszti: Magyar Posta Zrt.

Hírlap Üzletága és regionális társaságai.

Előfizetésben megrendelhető az ország bármely

postáján, a hírlapot kézbesítőknél, www.posta.

hu WEBSHOP-ban (https://eshop.posta.hu/

storefront/), e-mailen a hirlapelofizetes@posta.

hu címen, telefonon 06-1-767-8262 számon,

levélben a MP Zrt. 1900 Budapest címen.

Külföldre és külföldön előfizethető a Magyar

Posta Zrt.-nél: www.posta.hu WEBSHOP-ban

(https://eshop.posta.hu/storefront/), 1900 Buda-

pest, 06-1-767-8262, hirlapelofizetes@posta.hu

Előfizetési díj: fél évre 1320 Ft, egész évre 2640 Ft

Egy példány ára: 450 Ft

Megjelenik: kéthavonta

Kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza

TARTALOM

Reformáció 500. **B/2**

Sággy Ildikó: „... másként nem tehetek!” **1**

Ughy Szabina:

Interjú dr. Hafenschner Károllyal **2-5**

Alföldy Jenő: „Mondd hát velem, hogy dicsőség reájuk!” **5-6**

Illyés Gyula:

A reformáció genfi emlékműve előtt **7**

Dr. Luther Márton

élete – a Pallas nagy lexikona **8-9**

Dr. Luther Márton önmagáról –

Virág Jenő fordítása alapján **10-27**

Virág Jenő: A Luther-rózsa **28-33**

Fabiny Tibor:

Luther Márton végrendelete **34-37**

Luther végrendelete Wittenbergben **37**

Rozsondai Marianne: Az ecclesia

reforma könyvkötéseken **38-40**

Tizennégy vigasztaló kép **41**

Sola... **41**

Ughy Szabina: Insula lutherana **42-44**

Az Evangélikus Országos Múzeum

születéstörténete **44**

Gustav König és

a protestáns romantika **45**

Szakonyi Károly:

Kálvin reformációja **46-47**

Kálvin János élete –

a Pallas nagy lexikona **48-49**

Tóth Máté Miklós:

Számadással Istennek tartozom **50-54**

Szakonyi Károly:

A reformáció Erdélyben **56**

Balázs Géza: A reformáció hatása a magyar nyelvre **57-59**

Soltész Zoltánné:

Huszár Gál könyvsajtója **60-61**

Bánó Attila: A reformáció nemzetetősítő hatása Magyarországon **62-63**

Oláh Róbert:

A nagykorösi reformáció ötszáz éve **64-69**

Ige-Idők – a Magyar Nemzeti Múzeum

kiállítása **70-72**

Gulyás Pál: Debrecen, ó-kikötő **72**

Balog Zoltán:

„Itt élünk, másként nem tehetünk!” **73**

Weltler Ildikó: Reformáció 500. **74-78**

Orbán Viktor:

A mi helyünk, a mi időnk... **79**

Gülch Csaba: Reformációs beszélgetés

Dinnyés Józseffel **80-83**

Richly Zsolt rajzfilmje Lutherről **84-85**

Az első magyar reformátorok **86-88**

A reformáció könyvespolca

az **OSZK**-ban **89**

Paál Vince:

Az első modern médiaesemény **90-91**

Gülch Csaba:

A Reformáció 500. könyveiből **92-93**

Petróczi Éva: Útravaló, Luther bizakodó

éneke, Kékróptú **93**

Ég és Föld között – a **KOGART** kiállítása

a Várkert Bazárban **96-B/3**

Ige-Idők –

a Magyar Nemzeti Múzeum kiállítása **B/4**

Kedves Olvasóink!

Kérjük önöket, hogy támogassák a Lyukasóra folyóirat megjelenítését azzal, hogy előfizetőink lesznek (lásd: postai előfizetésnél), de segíthetnek alkalmasszerű támogatással is. És a jövőben ezt (2017-től) adójuk 1%-ának felajánlásával is megtehetik. Bankszámlaszámunk: Kereskedelmi és Hitelbank 10200940-21519541-00000000. Ha erre a bankszámlára nevük és címük feltüntetése mellett befizetik az éves előfizetési díjat, vagyis a 2640 forintot, a szerkesztőségből is folyamatosan megküldhetjük önöknek a Lyukasóra aktuális számait. Előre is köszönjük, üdvözlettel: a Szerkesztőség.

A MEGJELENÉS TÁMOGATÓI

- Emberi Erőforrások Minisztériuma
- Nemzeti Kulturális Alap
- Pest Megyei Kormányhivatal
- Szerencsejáték Zrt.
- NMI Művelődési Intézet
- Nonprofit Közhasznú Kft.
- Arany János Emlékbirozság
- Ferencvárosi Önkormányzata
- Körmenyi Galéria
- Márkus Antikó Bt.

Számunkat a Magyar Nemzeti Múzeum képanyagával, Rosta József fotóival, a Kovács Gábor Művészeti Alapítvány képeivel, a kormány.hu/Árvai Károly fotóival, az Emmi/Bartos Gyula fotóival, az Országos Széchényi Könyvtár dokumentumfotóival, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ dokumentumaival, az Evangélikus Országos Múzeum fotóival illusztráltuk. Továbbá: A magyarországi könyvdíszítés a XVI. században kötet (Soltész Zoltánné) archív anyagával, Richly Zsolt rajzfilmképeivel, Dinnyés József fotóival, archív dokumentum- és kézirat-fotókkal, valamint a Lyukasóra folyóirat archív anyagaival illusztráltuk.

SZERZŐINK

Alföldy Jenő, 1939

Balázs Géza, 1959

Balog Zoltán, 1958

Bánó Attila, 1945

Fabiny Tibor, 1932–2007

Gülch Csaba, 1959

Gulyás Pál, 1899–1944

Illyés Gyula, 1902–1983

Oláh Róbert, 1988

Orbán Viktor, 1963

Paál Vince, 1971

Rózsaferi Zsuzsanna, 1975

Rozsondai Marianne, 1945

Sággy Ildikó, 1941

Soltész Zoltánné, 1946

Szakonyi Károly, 1931

Tóth-Máté Miklós, 1936

Ughy Szabina, 1985

Virág Jenő, 1905–1981

Weltler Ildikó, 1970